

Dzien dobry, Holendrzy!

Proč se nejúspěšnější nizozemský populist obul do Východoevropanů

□ KATEŘINA ŠAFAŘÍKOVÁ

FOTO PROFIMEDIA/CZ

Malá, pravá nizozemská, naše. (Wilders)

Nizozemský politik Geert Wilders už je zase v centru dění. Jeho strana vyzvala spořádané Nizozemce, aby na webu udávali Východoevropany pobývající v zemi, kteří jim způsobili nějaké potíže. Velvyslanci deseti nových států EU poslali do Haagu protestní dopis, kritika zní z okolních metropolí a Brusel vyzývá nizozemskou vládu, ať proti Wildersově počínu zakročí.

Do práce a na kutě

Nebýt zmíněné webové stránky, čeští čtenáři novin by zřejmě na existenci nizozemského populisty s blondatou hřívou, který před pár lety proslul jako hlavní bojovník proti islámu na kontinentu, dávno zapomněli. To může být sice Wildersovi jedno, ale fakt, že se už dlouho neobjevil na titulních stranách nizozemských novin, ho zcela jistě notně znervózňoval. A právě potřebou na sebe upozornit se Wildersova poslední akce zpravidla vysvětluje.

Skončit tady ale rozhodně nestačí. Příběh má totiž dvě roviny. O Wildersovu Stranu pro svobodu (PVV), jejímž páteř-

ním programem je omezení přílivu cizinců do země, se v parlamentu opírá dvoukoaliční menšinový kabinet Marka Rutteho. Jeho liberálové a křesťanští demokraté (CDA) uzavřeli po volbách v roce 2010 dohodu, že poslanci PVV budou hlasovat pro ekonomické návrhy vlády a Wilders za to bude pozván k jednacímu stolu.

Příští týden jedna taková příležitost nastane. Lídři budou řešit škrty v nizozemském rozpočtu a Wilders na sebe na chvíli převezme nepříjemnou vládní odpovědnost. Politik tedy zařídil rozruch v linii své partaje, aby se ukázal jako ten pravý ochránce Nizozemců a dopředu ospravedlnil souhlas s vládními škrty, který bude muset chtět nechtět dát, má-li dál zůstat ve hře.

Poukazu na domácí politiku odpovídá i fakt, že šéf vlády, závislý na Wildersově podpoře, atak proti sousedům z nových států Unie neutrálně přešel. Mark Rutte jen poznamenal, že „nebudě komentovat aktivity jednotlivých politických stran, které nejsou aktivitami vlády“.

Tohle všechno ale nevysvětluje, proč si Wilders jako terč vybral zrovna „Poláky,

Rumuny, Bulhary a další Středo- a Východoevropany“, jak je explicitně vyjmenovává jeho internetová „ohlašovna stížností“. Lídři z bývalého komunistického bloku žije v Nizozemsku mnohem méně než ostatních cizinců. Ti první se počítají na 300 tisíc, zatímco přistěhovalců ze severní Afriky, Turecka a bývalých nizozemských kolonií je přes půl druhého milionu. Noví Evropané proto nemohou být hlavními „zloději“ pracovních míst v zemi, jak to místním podsouvá web výzvou, aby nahlásili svoje zkušenosti se „ztrátou zaměstnání“ kvůli nováčkům. A stejně tak tato komunita těžko může být centrem černých kšeftů s pracovními nebo pobytovými vízy či fingovanými sňatky s Nizozemci, protože díky členství v Unii pracují a pobývají Češi, Poláci a další postkomunisté v království zcela legálně.

„Wilders si vybral je,“ začíná Petr Druhlák, český specialista na Benelux a šéf Ústavu mezinárodních vztahů, „protože na neevropské imigranty, hlavně muslimy, už útočil. Ti jsou pro něj staré téma. Cizince z EU, a zejména Poláky, kterých je nejvíce a jsou vidět, zatím nikdo jako téma nezvedl. Wilders ucítil příležitost.“

Poláků žije a pracuje v Nizozemsku hodně přes 200 tisíc a tvoří až 80 % všech euronováčků v zemi – Češi se počítají jen v jednotkách tisíc. Zmíněného počtu dosáhli Poláci poté, co v roce 2007 Nizozemsko zrušilo všechny restriktive a otevřelo svůj pracovní trh pro výhled.

Zpočátku se nedělo nic. Jak ale přicházeli další a jejich počet se během pěti let zdevítinásobil, občas to zaskřípalo. Noviny začaly psát, jak se opilí Poláci tu a tam poprali v místním baru, uspořádali bujarý večírek na ulici a zabírají drahocenná parkovací místa starousedlíkům. Loni potom z jednoho průzkumu veřejného mínění vzešlo, že 65 % Nizozemců nechce Poláky ve své zemi, a ministr práce řekl, že by „bezprizorní Východoevropané“, rozuměj Poláci, měli být „z nizozemského území deportováni“, pokud sami dobrovolně neodejdou (později se ministr za svá slova omluvil). Stejný rok ovšem tamní Svaz zaměstnavatelů zveřejnil zprávu, že Poláci přispěli k ekonomickému růstu země, protože plní pracovní místa, která místní nechtějí, a z jiného průzkumu vyšlo, že si Nizozemci cení Poláků coby velkých pracantů.

„To je přesné,“ říká Malgorzata Bos-Karczewská, šéfredaktorka portálu Polonia.nl zřízeného pro Poláky v Nizozemsku, a pokračuje. „Holandané Poláky milují, protože za ně dělají všechnu tu špatně placenou práci. Mnozí by ale chtěli, aby se po šichtě zavřeli doma, nechodili ven, a když práci ztratí, vrátili se do Polska a neotravovali tu.“

Poláci najmutí na časově omezenou práci v Nizozemsku, kterých je nejvíce, mívají neměnný denní rytmus: od úsvitu do soumraku v tovární hale nebo na záhonech, pak na ubytovnu či do skromného bytu, kde se mačká i 6-8 lidí v jedné místnosti, venku před domem nastartovat auto, pustit si na plně pecky polskou hudbu a klábosit s ostatními. „Hlavně nově přichodí dělají hluk, opíjí se a s místními nekomunikují, protože se nedomluví,“ vypráví po telefonu Malgorzata Bos-Karczewská. „Zejména v malých městech, kam se najednou přistěhují desítky Poláků, to přináší sousedské problémy.“

Tohle už je moc

Dlouho se narážení dvou neznámých komunit na sebe omezilo na stížnosti starousedlíků u starosty a pár strkanic v hospodě. V posledních dvou letech ale přibývá agrese vůči Polákům i příběhů podobných tomu, kdy mladou Polku za bílého dne na předměstí Haagu zfackoval Nizozemec s tím, že

Nizozemci napsali stovky e-mailů se sdělením „nejsme jako Wilders“.

je „polská verbež“. Poláci jsou často vyhazováni z diskoték a klubů, jakmile promluví polsky, nebo tam nejsou vůbec vpuštěni a majitelé nemovitostí doplňují svoje inzeráty notickou „Polákům nepronajímáme“.

Malgorzata Bos-Karczewská, která žije v zemi přes třicet let, nad debatou o Polácích připomíná, že Nizozemsko, praktická a přátelská země, se nezadržitelně mění. Nejméně od zastřelení Pima Fortuyna před deseti lety, kulturnějšího ideového předchůdce Wilderse, a dalších excesů typu vraždy režiséra van Gogha se podle ní z Nizozemců stává „ustrášená společnost“, která občas vypjatě reaguje na „všechno neholandské“.

Stejná společnost ale reagovala jednoznačně na Wildersovu výzvu. Podle prohlášení PVV už strana dostala téměř 40 tisíc – nijak specifikovaných a ověřitelných – „stížností“, ti, kteří mluvili veřejně, ale web

odsoudili. Učinili tak starostové měst, vlivní byznysmeni, odboráři, komentátoři hlavních deníků a jednotliví Nizozemci zaplavili servery pro východoevropské expaty e-maily se sdělením: Nejsme jako Wilders.

I proto se znalci situace kloní k názoru, že poslední akce PVV rychle vyšumí. Wilders nemá jasný plán, co dělat s nashromážděnými stížnostmi – strana je chce „předat“ vládě –, a je si vědom toho, že v tomto případě proti němu stojí nejen domácí zákony, ale i ujnijí legislativa chránící práva Poláků i dalších Východoevropanů na svobodný pohyb a rovné zacházení na trhu práce.

Smírně to vidí i šéfredaktorka polského serveru a český velvyslanec v Nizozemsku. Oba upozorňují na nárůst síly PVV po každých volbách v posledních letech – dnes má strana 24 ze 150 poslanců –, ale právě reakce klíčových zástupců tamní společnosti na výzvu podle nich svědčí o tom, že Wilders tentokrát přestřelil.

Stejně tak ale platí, že podpora Poláků měla co dělat s tím, že nejsou muslimové, a také, že Wildersova agenda funguje. Ministr práce nyní řeší to, jak cizincům z EU ztížit dosah na sociální dávky v zemi, po čemž PVV v reakci na chudší Východoevropany volá už dlouho. Takže uvidíme. Přes příští týden se má premiér Rutte zpovídat před Evropským parlamentem. ■

INZERCE

LIVER MUSIC PRESENTS PRAGUE INTL. BLUENIGHT NO. 93
GUITAR EVENT OF THE YEAR

JOE BONAMASSA

28/02/12

PRAHA
TIPSPORT ARENA

STÁHNI SI DO MOBILU SINGL
»DUST BOWL« ZDARMA!

JBONAMASSA.COM • LIVER.MUSIC.CZ

TICKETPRO
www.ticketpro.cz

TICKETPORTAL
VSTUPENKY NA DOBAH
www.ticketportal.cz

ROCK & POP

LIDOVÉ NOVINY

RESPEKT

metro

BEAT RADIO
ClassicRock

PRAGUE
LIDOVKY.CZ
CROSSROADS
expats.cz
RAQUE TV
muzikus.cz